

Medr

Y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil
Commission for Tertiary Education and Research

Canllawiau Cyllid Cymorth Dysgu Ychwanegol Addysg Bellach

Fersiwn 1

Cyhoeddwyd Mehefin 2025

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg |

This document is also available in English

www.medr.cymru

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government

Cynnwys

Diben y cyllid	2
Cymhwysedd dysgwyr	2
Dysgwyr ar raglenni ar wahân	3
Gweithgarwch cymwys	4
Cymorth dynol	5
Prynu offer/meddalwedd arbenigol	7
Gweithgarwch anghymwys	7
Gofynion tystiolaeth	8
Gofynion monitro	9
Manylion cyswllt	9
Atodiadau	10
A. Rhestr Termau	10
B. Rhaglenni ar wahân sydd o fewn cwmpas Maes Pwnc Sector 14	11
C. Cofnodi Cymorth Dysgu Ychwanegol ar Gofnod Dysgu Gydol Oes Cymru (LP76)	12
D. Enghreifftiau o Ddarpariaeth Ddysgu Ychwanegol (DDdY) a Chymorth Galluogi	13

Diben y cyllid

1. Mae Medr yn ymrwymedig i ddiwallu anghenion addysgol pobl ifanc yng Nghymru gan eu galluogi i wireddu eu potensial llawn. Drwy roi'r cymorth cywir ar waith, gellir chwalu rhwystrau sylweddol sy'n atal unigolion rhag gwireddu eu potensial.
2. Daw'r Canllawiau hyn i rym o fis Awst 2025 ymlaen a byddant yn disodli'r canllawiau presennol ar gyllid Cymorth Dysgu Ychwanegol (CDY). Maent yn nodi'r trefniadau cyllido a fwriedir er mwyn helpu darparwyr addysg bellach i weithio'n hyblyg a sicrhau'r cymorth dysgu ychwanegol sy'n angenrheidiol i'w galluogi i wneud eu darpariaeth yn hygyrch i ddysgwyr ag anghenion cymorth ychwanegol. Mae cyllid CDY hefyd yn helpu sefydliadau addysg bellach i dalu'r costau sy'n gysylltiedig â gwneud addasiadau rhesymol fel y nodir yn [Neddf Cydraddoldeb 2010 \(NC 2010\)](#).
3. Gall Medr ddiwygio'r trefniadau a nodir yn y Canllawiau hyn, eu diddymu neu ychwanegu atynt unrhyw bryd.
4. Bwriedir i gyllid CDY ychwanegu at y cyllid a ddyrennir drwy'r Dyranriad Cyllid Prif Ffrwd Ôl-16 ac nid yw'n disodli prif ffynhonnell gyllid sefydliad, ac ni ddylid penderfynu ar statws derbyn dysgwr yn seiliedig ar hyn chwaith.
5. Dylai sefydliadau ddefnyddio cyllid CDY er mwyn ymateb i anghenion dysgwyr unigol. Wrth iddynt wneud hynny, gofynna Medr iddynt wneud arbedion rhesymol, megis rhannu cymorth a chyd-drafod cyfraddau cystadleuol am offer a gwasanaethau er mwyn gwneud y defnydd gorau o adnoddau Medr a sicrhau y caiff y cyllid sydd ar gael ei ddosbarthu'n deg.

Cymhwysedd dysgwyr

6. Dim ond er mwyn cefnogi dysgwyr ag anawsterau a/neu anabledau dysgu fel y'u diffinnir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, neu Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) fel y'u diffinnir gan [God Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021](#) (y Cod) y ceir defnyddio cyllid CDY. At ddibenion y ddogfen hon, cyfeirir at ddysgwyr sy'n bodloni'r meini prawf cymhwysedd hyn fel dysgwyr ag Anghenion Cymorth Ychwanegol (ACY). Ystyrir bod gan berson ACY os oes angen darpariaeth neu gymorth dysgu ychwanegol arno.
7. Mae'r dysgwyr sy'n gymwys i gael cyllid CDY yn cynnwys dysgwyr sy'n dilyn rhaglenni astudio drwy drefniadau trydydd parti.
8. **Nid** yw cymhwysedd i gael cyllid CDY yn ymestyn i ddysgwyr addysg uwch am fod cyllid ar wahân ar gael ar gyfer dysgwyr addysg uwch drwy Cyllid Myfyrwyr Cymru.
9. **Nid** yw cymhwysedd i gael cyllid CDY yn ymestyn i brentisiaethau am fod cyllid ar wahân ar gael ar gyfer dysgwyr sy'n dilyn rhaglenni prentisiaeth. Mae gwybodaeth i'w gweld yn [Fframwaith Rhaglen Comisiynu Prentisiaethau Cymru](#).
10. Ni ddylid ystyried bod gan ddysgwr ACY dim ond am fod yr iaith y caiff ei addysgu ynddi yn wahanol i iaith sydd wedi cael ei siarad yn ei gartref ar unrhyw adeg.

11. Gellir defnyddio cyllid CDY ar gyfer unrhyw ddysgwyr sydd ag ACY, p'un a ydynt ar raglenni dysgu prif ffrwd neu raglenni dysgu ar wahân, neu'n astudio amser llawn neu'n rhan-amser. Mae rhagor o wybodaeth am gefnogi dysgwyr ar raglenni ar wahân i'w gweld ym mharagraffau 12 i 18 isod.

Dysgwyr ar raglenni ar wahân

12. Mae'r fethodoleg gyllido ar gyfer addysg ÔI-16 yn cydnabod y costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â sicrhau darpariaeth sydd wedi'i dylunio'n arbennig ar gyfer dysgwyr ag anghenion a/neu anabledau dysgu; a darpariaeth ar gyfer dysgwyr sy'n cael darpariaeth Sgiliau Byw'n Annibynnol sy'n denu'r gwerth cyllido uchaf. Felly, ni ragwelir y bydd llawer o ddysgwyr ar raglenni ar wahân y bydd eu hanghenion yn golygu bod angen cyllid CDY.
13. Dull dyrannu a ddefnyddir gan Medr i ddosbarthu ei gymorth grant i wahanol rannau o'r sector addysg bellach yw'r fethodoleg gyllido ar gyfer addysg ÔI-16, ac nid dull i sefydliadau ddyrannu cyllid yn fewnol. Mater i bob coleg unigol yw penderfynu sut y bydd yn dosbarthu ei gyllid yn fewnol, yn amodol ar y telerau ac amodau ar gyfer defnyddio cyllid a nodir yn y Cytundeb Cyllido.
14. Dylai anghenion y rhan fwyaf o ddysgwyr sy'n cael darpariaeth Sgiliau Byw'n Annibynnol gael eu diwallu drwy ddefnyddio'r cyllid wedi'i bwysoli a ddarperir drwy'r Dyraniad Cyllid Prif Ffrwd ÔI-16. Dylai hyn alluogi sefydliadau addysg bellach i ddarparu staff cymorth ym mhob grŵp ar wahân er mwyn sicrhau y caiff anghenion dysgu ychwanegol myfyrwyr eu diwallu.
15. Dim ond yn yr achosion prin hynny lle y bydd dysgwr yn annhebygol o allu ymdopi o fewn ei raglen ar wahân heb lefel uchel o gymorth agos y dylai sefydliadau addysg bellach ddefnyddio cyllid CDY. Yn achos y dysgwyr hynny y mae eu hanghenion lefel uchel yn cynnwys cymorth un i un ac y gallai mynd i'r coleg heb y cymorth hwn beri risg i'w hiechyd a'u diogelwch a/neu ei gwneud hi'n annhebygol y byddant yn gwneud cynnydd, gellir defnyddio cyllid CDY i dalu costau ychwanegol hanfodol.
16. Lle y caiff cyllid CDY ei ddefnyddio, rhaid bod tystiolaeth ategol glir sy'n dangos bod gan ddysgwyr anghenion cymorth sylweddol, ac y byddai'r sefydliad yn mynd i gostau ychwanegol ar eu cyfer a fyddai'n sylweddol uwch na'r hyn y byddai'n rhesymol disgwyl ei sicrhau drwy'r Dyraniad Cyllid Prif Ffrwd ÔI-16.
17. Fel arfer, byddai tystiolaeth ategol yn cynnwys CDU neu asesiad diagnostig proffesiynol arall sy'n cadarnhau math a graddau anhawster a/neu anabledd dysgu'r dysgwr ac sy'n nodi ei anghenion cymorth yn glir. Ni fydd angen cyflwyno'r dystiolaeth hon i Medr. Fodd bynnag, fel un o'r amodau cyllido, rhaid cadw'r holl dystiolaeth sy'n dangos bod y maen prawf ym mharagraff 16 uchod wedi cael ei fodloni ac sy'n cadarnhau'r gofynion cymorth unigol. Mae'n bosibl y caiff y dystiolaeth hon ei harchwilio a cheidw Medr yr hawl i ofyn am y dystiolaeth hon unrhyw bryd.
18. Nodir rhestr o'r rhaglenni ar wahân hynny sydd o fewn cwrpas meysydd pwnc 14 yn **Atodiad B**.

Gweithgarwch cymwys

19. Gellir defnyddio'r cyllid ar gyfer Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol (DDdY). Diffinnir hyn fel darpariaeth addysg neu hyfforddiant sy'n ychwanegol at y ddarpariaeth sydd ar gael fel arfer i ddysgwyr eraill yn y sefydliad neu sy'n wahanol i'r ddarpariaeth honno (fel y diffinnir ym Mhennod 2 y Cod). Rhaid i ddysgwyr y mae angen DDdY arnynt gael Cynllun Datblygu Unigol (CDU) oni bai bod y dysgwr wedi gwrthod CDU a gynigiwyd iddo. Rhaid dogfennu'r penderfyniad hwn.
20. Gellir hefyd ddefnyddio'r cyllid i roi Cymorth Galluogi (CG) i ddysgwyr eraill ag ACY nad oes angen iddynt gael y cymorth wedi'i deilwra a roddir drwy DDdY o bosibl. Mae'n bosibl na fydd dysgwyr sy'n gymwys i gael y math hwn o gymorth wedi cael diagnosis ac mae'n bosibl na fydd ganddynt CDU. Mae tystiolaeth ar gael sy'n awgrymu, pe na bai'r math hwn o gymorth yn cael ei roi, ei bod yn debygol na fyddai'r dysgwyr hyn yn gallu llwyddo yn eu dewis addysg neu hyfforddiant. Fel yr amlinellir isod, nid yw hyn yn cynnwys Cymorth Sgiliau Sylfaenol, a ddylai fod ar gael i bob dysgwr. Dylai CG fod ar gael i ddysgwyr pan fydd angen ac mae'n bosibl y caiff ei rannu ag eraill sydd ag anghenion tebyg. Mae'n bosibl y bydd rhai sefydliadau'n dewis cynnwys y math hwn o gymorth yn eu Darpariaeth Ddysgu Gyffredinol (DDdG) er mwyn ei gwneud yn hawdd ei deall a rheoli disgwyliadau dysgwyr a rhieni/gofalwyr.
21. At ddibenion y canllawiau hyn, cyfeirir at y ddau fath o gymorth a ddisgrifir uchod fel Cymorth Dysgu Ychwanegol (CDY).
22. Gellir defnyddio cyllid CDY i roi cymorth yn y categorïau eang a amlinellir yn y tabl ym mharagraff 27 a pharagraffau 28 i 33 isod. Gall y cymorth hwn gael ei roi y tu mewn neu'r tu allan i'r ystafell ddosbarth neu'r gweithdy.
23. Dylai sefydliadau nodi nad yw'r categorïau hyn yn hollgynhwysfawr ond y bwriedir iddynt ddangos yr ystod eang o gymorth sydd o fewn cwmpas cyllid CDY. Os nad yw math neu gategori penodol o gymorth wedi'i gynnwys yn y tabl ym mharagraff 27 a pharagraffau 28 i 33 isod, cysylltwch â Medr i ofyn am eglurhad.
24. Bwriedir i gyllid CDY gyfrannu at dalu costau staff a gyflogir i ddiwallu anghenion cymorth dysgwyr cymwys.
25. Gall sefydliadau ddefnyddio hyd at 10% o'u dyraniad blynyddol i gyfrannu at dalu costau staff i gydlynu a rheoli'r cymorth i ddysgwyr. Rhaid i staff gael eu cyflogi'n benodol neu i raddau helaeth er mwyn diwallu anghenion cymorth dysgwyr neu gydlynu a rheoli'r cymorth i ddysgwyr cymwys.
26. Dylai'r holl gymorth a roddir gan ddefnyddio cyllid CDY alluogi dysgwr ymhellach i fod mor hunaneffeithiol â phosibl a hunaneirioli cymaint â phosibl.

Cymorth dynol

27.

Math o ddarpariaeth	Disgrifiad o'r ddarpariaeth
Tiwtor/cynghorydd arbenigol	Er enghraifft tiwtor cymorth Anawsterau Dysgu Penodol (ADP) arbenigol neu gymorth ymddygiad.
Hyfforddiant Technoleg Gynorthwyol Arbenigol gan diwtor neu gynghorydd TG (gan gynnwys technegydd).	Dylai hyn fod yn ychwanegol at y cymorth gan diwtor a roddir drwy elfen graidd rhaglen amser llawn. Atgoffir sefydliadau y dylai cyllid CDY hefyd gael ei ddefnyddio i brynu adnoddau ychwanegol ac nid i ad-dalu costau staff addysgu amser llawn craidd.
Gweithiwr cymorth cyfathrebu	Gall hyn gynnwys arwyddwyr a dehonglwyr Iaith Arwyddion Prydain (BSL) neu weithwyr cymorth cyfathrebu ar gyfer dysgwyr ag anawsterau eraill sy'n gysylltiedig â chyfathrebu. Mae Action on Hearing Loss yn argymhell mai BSL Lefel 3 ddylai'r safon ofynnol fod ar gyfer cymorth cyfathrebu.
Cynorthwydd Cymorth	Er enghraifft cymorth a rennir neu gymorth i unigolion gan gynorthwydd cymorth dysgu, cymorth gofal personol, cymorth yn ôl ac ymlaen o gludiant, cymorth gan ysgrifennydd nodiadau, cofnodwr neu gynorthwydd cymorth sydd wedi cael hyfforddiant ar anhwylderau sbectrwm awtistiaeth, neu dywysydd sy'n gallu gweld.
Asesiadau	Gan gynnwys asesiadau allanol untro, e.e. gan seicolegydd addysg, RNIB Cymru, Cyngor Cymru i'r Deillion, Action on Hearing Loss Cymru neu Gyngor Cymru i Bobl Fyddar ac asesiadau a gynhelir gan staff ADP priodol y coleg. Noder ei bod yn rhaid i'r asesiad fod yn ychwanegol at y weithdrefn asesu a chofrestru safonol a ariennir drwy'r Dyraniad Cyllid Prif Ffrwd Ôl-16. Mae costau mewnol, lle y caiff asesiadau eu cynnal gan staff y sefydliad addysg bellach, ar gyfer trefniadau mynediad i arholiadau yn gymwys o dan y canllawiau hyn. Fodd bynnag, nid yw unrhyw gostau allanol yn gymwys.

Trefniadau Mynediad ac Addasiadau Rhesymol (Trefniadau Mynediad i Arholiadau)	Er mwyn rhoi'r cymorth sy'n ofynnol er mwyn i ddysgwyr gael mynediad i arholiadau.
Hyfforddiant/Cymorth Teithio	Lle y bydd hyn yn cynnwys rhoi hyfforddiant/cymorth wedi'i deilwra sy'n ychwanegol at hyfforddiant/cymorth a roddir fel rhan o brif raglen astudio'r dysgwr.
Trefniadau pontio estynedig/wedi'u teilwra	Gall hyn gynnwys amser a dreulir yn mynd i gyfarfodydd amlasiantaeth, rhannu gwybodaeth, asesiadau risg, trefnu a hwyluso sesiynau blasu, a chyfarfodydd adolygu ar gyfer dysgwyr a fyddai'n gymwys i gael cymorth drwy'r cyllid hwn ar ôl cael eu cofrestru yn y sefydliad addysg bellach. Nid yw'n cynnwys gweithgareddau pontio ac adolygu a gyflawnir gan staff addysgu a chymorth craidd.
Llesiant neu Gwnsela ADY	Er enghraifft cwnsela ymddygiadol arbenigol er mwyn helpu dysgwyr ag ADY i reoli ymddygiadau neu bryderon yn yr amgylchedd dysgu. Nid yw cymorth neu gwnsela llesiant cyffredinol nad yw'n ymwneud yn benodol ag ADY yn gymwys.
Cymorth i annog dysgwyr ag ACY i ymwneud â darpariaeth ar-lein neu ddulliau dysgu cyfunol.	Rhagwelir y bydd hyn ar ffurf cymorth dynol ychwanegol, e.e. hyfforddi dysgwyr i ddefnyddio technoleg neu gynnig tiwtorialau ychwanegol neu gynorthwywyr cymorth ar gyfer dysgwyr sy'n ei chael hi'n anodd gwneud gwaith gartref.

Prynu offer/meddalwedd arbenigol

28. Gellir defnyddio cyllid CDY i brynu meddalwedd neu offer arbenigol, ond ni ddylid ystyried mai'r cyllid hwn yw'r brif ffynhonnell gyllid i brynu offer ar gyfer dysgwyr ag ACY. Gall yr offer hyn gynnwys:
 - offer arbenigol ar gyfer amhariadau ar y golwg;
 - troshaenau;
 - meddalwedd testun-i-lais/llais-i-destun;
 - addasiadau TG;
 - meddalwedd arbenigol a thrwyddedau cysylltiedig;
 - caledwedd TG arbenigol;
 - offer clyw arbenigol.
29. Ni ellir defnyddio'r cyllid ar gyfer uwchraddiadau meddalwedd cyffredinol nac i brynu meddalwedd sydd ar gael ar bob gliniadur, llechen a chyfrifiadur yn y sefydliad addysg bellach. Hefyd, ni ellir ei ddefnyddio i brynu meddalwedd ar gyfer cwrs penodol y byddai angen i'r holl ddysgwyr ar y cwrs ei chael p'un a oes ganddynt ACY ai peidio. Dim ond i brynu meddalwedd ac offer arbenigol y nodwyd bod eu hangen ar ddysgwr unigol y dylid defnyddio cyllid CDY.
30. Gall sefydliadau ddefnyddio cyllid CDY i lesio offer arbenigol os mai am gyfnod byr y bydd eu hangen.
31. Os caiff eitem o offer ei phrynu gan ddefnyddio cyllid CDY yn unig, caiff yr eitem ei hystyried yn adnodd cenedlaethol pan fydd y dysgwr y cafodd ei phrynu ar ei gyfer wedi gadael y sefydliad. Dan yr amgylchiadau hyn, gellir trosglwyddo'r eitem i sefydliad arall er mwyn i ddysgwr arall ei defnyddio.
32. Argymhellir y dylai'r sefydliad gynnwys unrhyw eitemau o offer a brynwyd gan ddefnyddio cyllid CDY yn eu hyswariant.
33. Pan na fydd offer a brynwyd gan ddefnyddio cyllid CDY yn cael eu defnyddio mwyach, gall y sefydliad waredu'r offer yn unol â'i weithdrefnau arferol ar gyfer gwaredu offer nas defnyddir mwyach ar yr amod y caiff trywydd archwilio clir ei gadw. Dylai unrhyw enillion yn sgil gwerthu'r eitemau hyn gael eu defnyddio i brynu offer cymwys newydd yn unol ag amodau'r canllawiau hyn. Rhaid i sefydliadau gynnwys yr enillion hyn yn eu cysoniad diwedd blwyddyn.

Gweithgarwch anghymwys

34. Ni ellir defnyddio cyllid CDY i dalu am Gymorth Sgiliau Sylfaenol.
35. Ni ellir defnyddio cyllid CDY i dalu am ddysgu galw heibio na chymorth y tu allan i'r dosbarth sydd ar gael i'r holl ddysgwyr p'un a oes ganddynt ACY ai peidio.
36. Ni ellir defnyddio cyllid CDY i ad-dalu cyflogau staff addysgu craidd nac aelodau allweddol eraill o staff (megis technegwyr neu hyfforddwyr/arddangoswyr) sy'n cyfrannu at gynnal rhaglenni. Ni ddylai gael ei ddefnyddio i ad-dalu costau cyflogau uwch-reolwyr a rheolwyr canol a all fod â rhywfaint o gyfrifoldeb am ACY fel rhan o rôl ehangach chwaith.

37. Ni ellir defnyddio cyllid CDY i roi cymorth ariannol i ddysgwyr na chymorth iddynt brynu offer ar gyfer cwrs penodol. Os bydd angen i ddysgwr gael y math hwn o gymorth, dylid ystyried y Gronfa Ariannol wrth Gefn.
38. Rhoddir cyllid CDY yn ychwanegol at y cyllid a roddir ar gyfer cynnal rhaglenni amser llawn a rhan-amser er mwyn cyfrannu at y costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â chefnogi dysgwyr ag ACY. Ni ellir ei ddefnyddio i gynnal elfen dysgu cymunedol â ffocws ar ddiwydiant o raglen. Ni ddylai gael ei ddefnyddio i ariannu'r cymorth gan diwtor na'r cymorth sgiliau sylfaenol/hanfodol sy'n rhan graidd o raglen amser llawn chwaith.

Gofynion tystiolaeth

39. Ar gyfer pob dysgwr sy'n cael cyllid CDY, dylai'r sefydliad gytuno ar y cymorth gyda'r dysgwr a chofnodi'r deilliant yn ei Gynllun Dysgu Unigol (CDU), gan gadw tystiolaeth o'r asesiad o anghenion, a all fod yn electronig neu ar bapur. Dylai'r sefydliad roi cymorth i ddiwallu'r anghenion a nodwyd ar gyfer y dysgwr a bwrw golwg dros gynnydd a'r anghenion sy'n parhau fel y bo'n briodol.
40. Lle y bo'n briodol, dylai CDU dysgwyr sy'n cael cyllid CDY gynnwys tystiolaeth o asesiad diagnostig cofnodedig¹, a nodi anghenion cymorth unigol a'r rhaglen ddysgu.
41. Lle y bo'n briodol, dylai'r dysgwyr a/neu eiriolwr y dysgwr gadarnhau bod asesiad diagnostig wedi cael ei gynnal a chytuno â'r ddarpariaeth a awgrymir. Dylai'r nodweddion hyn gael eu cofnodi yn CDU pob dysgwr.
42. Lle y bydd Medr yn cyfrannu at gostau cymorth penodol, boed yn ddynol neu'n dechnegol, neu at greu amgylchedd dysgu priodol, bydd hyn yn gysylltiedig â dysgwyr unigol a dylid ei gofnodi ar y CDU. Caiff yr agweddau hyn ar y CDU eu harchwilio'n ddetholus.
43. Rhaid i unrhyw ddysgwyr sydd â hawl statudol i gael CDU y mae angen DDdY arnynt gael CDU oni bai bod y dysgwr wedi gwrthod un a gynigiwyd iddo. Rhaid dogfennu'r penderfyniad hwn.
44. Rhaid i ddysgwyr ar raglenni ar wahân sy'n cael cyllid CDY gael CDU neu ddogfen statudol arall sy'n cadarnhau math a graddau anhawster a/neu anabledydd dysgu'r dysgwr ac sy'n nodi ei anghenion cymorth yn glir.
45. Ni fydd angen cyflwyno'r dystiolaeth hon i Medr. Fodd bynnag, fel un o'r amodau cyllido, rhaid cadw'r holl dystiolaeth sy'n cadarnhau'r gofynion cymorth unigol. Mae'n bosibl y caiff y dystiolaeth hon ei harchwilio a cheidw Medr yr hawl i ofyn am y dystiolaeth hon unrhyw bryd.

¹ Nid asesiad diagnostig meddygol yw hwn, ond un a gaiff ei ddefnyddio gan y sefydliad addysg bellach i benderfynu ar anghenion dysgwyr a'r DDdY briodol.

46. Mae Arolygiaeth Ei Fawrhydi Estyn eisoes yn ystyried trefniadau ar gyfer cymorth dysgu ychwanegol fel rhan o'i hymweliadau rheolaidd. Caiff unrhyw broblemau sylweddol sy'n ymwneud â rhoi cymorth dysgu ychwanegol eu cofnodi mewn adroddiadau a chynlluniau gweithredu ar ôl arolygiadau a gaiff eu monitro gan Medr.

Gofynion monitro

47. Rhaid i sefydliadau sicrhau eu bod yn cofnodi'r holl ddysgwyr a gefnogir gan ddefnyddio cyllid CDY ar Gofnod Dysgu Gydol Oes Cymru. Ar ddiwedd y flwyddyn, caiff data Cofnod Dysgu Gydol Oes Cymru eu cysoni â gwybodaeth o adroddiadau diwedd blwyddyn sefydliadau. Ni fyddai Medr yn disgwyl gweld unrhyw wahaniaethau mawr o ran nifer y dysgwyr a gefnogir a gofynnir i sefydliadau dalu sylw arbennig i ansawdd eu data yn LP76. Mae rhagor o wybodaeth am gofnodi dysgwyr yn LP76 i'w gweld yn **Atodiad C**.
48. Bydd Medr yn monitro data ar gymorth dysgu yng Nghofnod Dysgu Gydol Oes Cymru er mwyn sicrhau bod y lefelau'n aros yn gyson.
49. Rhaid i sefydliadau sy'n cael cyllid CDY gyflwyno adroddiad diwedd blwyddyn erbyn y dydd Gwener olaf ym mis Tachwedd ar ôl diwedd y flwyddyn academaidd. Bydd Medr yn rhannu templedi adroddiad i'w cwblhau cyn y dyddiad cau.
50. Bydd unrhyw gyllid CDY nas gwariwyd a nodir yn yr adroddiad diwedd blwyddyn yn cael ei adhawlio'n llawn gan Medr. Rhaid i enillion yn sgil gwerthu offer nas defnyddir mwyach gael eu cynnwys yng nghysoniad y sefydliad.

Manylion cyswllt

51. Os bydd gennych unrhyw ymholiadau ynglŷn â chynnwys y Canllawiau hyn, cysylltwch â Medr yn BuddsodiadaMonitro@medr.cymru.

Atodiadau

A. Rhestr Termau

AAD	Term a ddefnyddir yn Neddf Cydraddoldeb 2010 i ddisgrifio person sydd ag amhariad corfforol neu feddyliol sy'n cael effaith hirdymor sylweddol ar ei weithgareddau beunyddiol yw anawsterau a/neu anableddau dysgu.
ACY	Mae Anghenion Cymorth Ychwanegol yn y ddogfen hon yn disgrifio anghenion dysgwr sydd y tu hwnt i addysgu sylfaenol, sgiliau sylfaenol neu ddarpariaeth feunyddiol yn yr ystafell ddosbarth. Mae hyn yn cynnwys Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol a Chymorth Galluogi.
ADY	Mae'r Cod ADY yn diffinio plentyn neu berson ifanc sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol fel rhywun sydd ag anhawster a/neu anabledd dysgu yn unol â thelerau'r Ddeddf Cydraddoldeb y mae angen iddo gael Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol er mwyn gwneud cynnydd rhesymol yn ei addysg a'i hyfforddiant.
Addysg uwch	Caiff darpariaeth addysg a hyfforddiant uwchlaw lefel 3 mewn coleg ei disgrifio fel addysg uwch.
CADY	Mae'r Cod ADY yn diffinio Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol fel rhywun o fewn ysgol neu sefydliad addysg bellach sydd â chyfrifoldeb strategol i gydlynu'r ddarpariaeth ADY.
CDU	Y ddogfen statudol a ddefnyddir i nodi deilliannau a ddymunir ac anghenion cymorth dysgwr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yw Cynllun Datblygu Unigol. Yn unol â'r Ddeddf a'r Cod ADY, rhaid i'r ddogfen hon gael ei diweddarau o leiaf unwaith y flwyddyn yn dilyn adolygiad sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn gyda'r dysgwr.
CDY	Mae Cymorth Dysgu Ychwanegol yn disgrifio'r amrywiaeth o Ddarpariaeth Ddysgu Ychwanegol a Chymorth Galluogi y gellir defnyddio'r grant CDY ar ei chyfer.
Cod ADY	Mae'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol (2021) yn cynnwys canllawiau statudol i nifer o gyrff cyhoeddus gan gynnwys awdurdodau lleol; gyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir; sefydliadau addysg bellach a byrddau iechyd lleol yng Nghymru.
Cymorth Galluogi (CG)	Cymorth sy'n helpu dysgwr i wneud cynnydd yn ei gwrs ond nad yw wedi'i deilwra i'r un graddau â Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol yw Cymorth Galluogi.
Deddf ADY	Mae'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (2018) yn rhoi'r fframwaith cyfreithiol i gyrff cyhoeddus ddiwallu anghenion addysg a hyfforddiant plant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.
Deddf Cydraddoldeb 2010	Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwahardd gwahaniaethu yn erbyn pobl â nodweddion gwarchodedig. Mae anabledd yn un o'r nodweddion gwarchodedig hyn.
Dysgu cymunedol â ffocws ar ddiwydiant	Mae dysgu cymunedol â ffocws ar ddiwydiant yn rhan o lawer o lwybrau dysgu ac fe'i hariennir drwy'r cyllid ar gyfer cynnal rhaglenni.
DDdY	Mae'r Cod ADY yn diffinio Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol fel darpariaeth sy'n ychwanegol at yr hyn sydd ar gael fel arfer i blant/pobl ifanc o oedran tebyg mewn ysgol neu goleg prif ffrwd.
Sgiliau Byw'n Annibynnol	Mae Sgiliau Byw'n Annibynnol yn cyfeirio at ddarpariaeth ar wahân o fewn sefydliadau addysg bellach sydd wedi'i dylunio'n benodol i ddiwallu anghenion pobl ifanc sydd ag anawsterau a/neu anableddau dysgu cymedrol i ddwys.

B. Rhaglenni ar wahân sydd o fewn cwmpas Maes Pwnc Sector 14

1401AXXB	Sgiliau Byw'n Annibynnol Llwybr 1
1401BXXB	Sgiliau Byw'n Annibynnol Llwybr 2
1401CXXB	Sgiliau Byw'n Annibynnol Llwybr 3
1401DXXB	Sgiliau Byw'n Annibynnol Llwybr 4
1401AE1B	Dysgu Sylfaen Lefel E1
1401AE2B	Dysgu Sylfaen Lefel E2
1401AE3B	Dysgu Sylfaen Lefel E3
1402AE1B	Paratoi ar gyfer Gwaith Lefel E1
1402AE2B	Paratoi ar gyfer Gwaith Lefel E2
1402AE3B	Paratoi ar gyfer Gwaith Lefel E3

C. Cofnodi Cymorth Dysgu Ychwanegol ar Gofnod Dysgu Gydol Oes Cymru (LP76)

Dylai'r wybodaeth hon gael ei darllen ar y cyd â Llawlyfr Cymorth i Ddefnyddwyr Cofnod Dysgu Gydol Oes Cymru ar gyfer Darparwyr Dysgu.

Dylai sefydliadau ddefnyddio maes LP76 yng Nghofnod Dysgu Gydol Oes Cymru i gofnodi'r dysgwyr hynny sydd ag anghenion CDY. Mae cael data cywir a chyflawn yn LP76 yn bwysig i ni am fod hynny'n ein galluogi i fonitro a deall y galw am gyllid CDY o un flwyddyn i'r llall.

Dylid defnyddio gwerth '0' lle nad oes gan y dysgwr Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Mae hyn yn cynnwys y dysgwyr hynny nad oes ganddynt anabledd yn ogystal â'r rhai sy'n defnyddio gwasanaethau cymorth sy'n rhan o gynnis Darpariaeth Ddysgu Gyffredinol (DDdG) y sefydliad. Mae hefyd yn cynnwys dysgwyr ag ADY sydd wedi gwrthod cymorth o bosibl.

Mae gwerth '5' yn berthnasol i'r dysgwyr hynny sydd ag ADY ond nad yw cyllid CDY yn cael ei ddefnyddio ar eu cyfer. Gall hyn gynnwys dysgwyr ar raglenni ar wahân (gweler Atodiad B uchod) nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ym mharagraff 16 uchod, a'r dysgwyr hynny ar raglenni prif ffrwd neu raglenni ar wahân y caiff eu hanghenion cymorth eu diwallu gan ddefnyddio cyllid o ffynhonnell wahanol, e.e. drwy awdurdod lleol neu fwrdd iechyd lleol neu drwy daliadau uniongyrchol.

Dylai gwerth '6' gael ei ddefnyddio ar gyfer dysgwyr ar raglenni ar wahân sy'n bodloni un o'r meini prawf ym mharagraff 16 (h.y. y dysgwyr hynny sy'n cael cyllid 'eithriadol'). Dylai gwerth '6' hefyd gael ei ddefnyddio ar gyfer yr holl ddysgwyr prif ffrwd sy'n cael cymorth dysgu 'dynol' neu 'dechnegol' ychwanegol, sydd o fewn cwmpas cyllid CDY.

Dylai sefydliadau wirio eu data LP76 er mwyn sicrhau eu bod yn gywir a'u bod yn gyson â'r wybodaeth yn eich tystysgrifau gwariant. Nid yw'n ofynnol i'r ddwy set o ddata gyfateb i'w gilydd yn union, gan ein bod yn rhagweld y bydd rhywfaint o fân wahaniaethau o ganlyniad i ddysgwyr sy'n gadael eu rhaglenni'n gynnar. Fodd bynnag, byddem yn disgwyl i nifer y dysgwyr a nodir yng nghell 'f' (*Nifer y dysgwyr a gefnogwyd – rhaglenni ar wahân*) a chell 'g' (*Nifer y dysgwyr a gefnogwyd – rhaglenni prif ffrwd*) ar eich Tystysgrif Gwariant gyfateb yn fras i gyfanswm y dysgwyr a nodir yn LP76 = '6'.

Dylai sefydliadau hefyd sicrhau bod LP30 ac LP90 wedi'u cwblhau. Mae rhagor o wybodaeth am holl feysydd Cofnod Dysgu Gydol Oes Cymru i'w gweld yn [Llawlyfr Cymorth i Ddefnyddwyr Cofnod Dysgu Gydol Oes Cymru ar gyfer Darparwyr Dysgu](#).

D. Enghreifftiau o Ddarpariaeth Ddysgu Ychwanegol (DDdY) a Chymorth Galluogi

Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol

Mae'r Cod ADY yn diffinio Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol fel a ganlyn:

3 Darpariaeth ddysgu ychwanegol

(1) Ystyr "darpariaeth ddysgu ychwanegol" i berson sy'n dair oed neu'n hŷn yw darpariaeth addysgol neu ddarpariaeth hyfforddiant sy'n ychwanegol at yr hyn, neu sy'n wahanol i'r hyn, a wneir yn gyffredinol i eraill sydd o'r un oedran—

- (a) mewn ysgolion prif ffrwd a gynhelir yng Nghymru,
- (b) mewn sefydliadau prif ffrwd yn y sector addysg bellach yng Nghymru, neu
- (c) mewn manau yng Nghymru lle y darperir addysg feithrin.

Yn ymarferol, bydd gan unrhyw berson ifanc sydd ag anhawster a/neu anabledd dysgu yn unol â'r Ddeddf Cydraddoldeb y mae angen iddo gael DDdY er mwyn iddo wneud cynnydd rhesymol yn ei ddysgu, Gynllun Datblygu Unigol.

Ar gyfer y dysgwyr hyn, disgwylir y bydd colegau'n rhoi cymorth wedi'i deilwra ar waith yn yr ystafell ddosbarth neu'r gweithdy, neu mewn sesiynau ar wahân lle bo hynny'n briodol, sy'n helpu pob dysgwr i gyflawni'r deilliannau a nodir yn ei CDU. Gall hyn gynnwys:

- Cymorth personol dynodedig a roddir yn ystod y wers gan gynorthwydd cymorth.
- Sesiynau ymyrryd wedi'u teilwra a gynhelir gan arbenigwr (megis tiwtor Anawsterau Dysgu Penodol (ADP) neu arbenigwr awtistiaeth)
- Offer arbenigol a brynir gan y coleg sy'n helpu un dysgwr i ennill ei gymhwyster neu gwblhau gwaith cwrs
- Arwyddwr BSL personol dynodedig er mwyn helpu'r dysgwr i ddeall gwybodaeth ac ymateb iddi yn yr ystafell ddosbarth

Cymorth galluogi

At ddibenion y canllawiau hyn, cymorth a roddir i ddysgwyr sydd ag AAD ond nad oes ganddynt Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yw cymorth galluogi. Mae hyn yn debygol o gynnwys rhai agweddau ar ddarpariaeth ddysgu gyffredinol coleg, er enghraifft:

- Cymorth cyffredinol gan gynorthwydd cymorth ar gyrsiau lefel mynediad a lefel 1 nad yw wedi'i deilwra ond sy'n sicrhau y gall unrhyw un sydd ag anawsterau neu anableddau dysgu alw am help pan fydd angen
- Cymorth arbenigol a roddir i ddysgwr ag anabledd corfforol nad yw o reidrwydd yn ofynnol er mwyn ei helpu i ddysgu, ond sy'n ofynnol er mwyn i'r dysgwr gael mynediad at ddarpariaeth
- Prynu technoleg hygyrchedd gyffredinol, megis meddalwedd llais-i-destun a thestun-i-lais sy'n galluogi dysgwyr ag anawsterau dysgu penodol i weithio'n fwy annibynnol, a hyfforddiant ar ddefnyddio'r dechnoleg honno

Medr

Y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil
Commission for Tertiary Education and Research

www.medr.cymru

2 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd
CF10 4BZ

2 Capital Quarter
Tyndall Street
Cardiff
CF10 4BZ

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government